

M.A. (PART-II)

MARATHI

STUDY OF AN ANCIENT PERIOD

(PAPER-II) (MAY- 2018)

QP Code : 28494

[Total Marks : 100]

[3 Hours]

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) बहामनीकालीन सामाजिक, सांस्कृतिक आणि राजकीय परिस्थिती समकालीन वाङ्मयीन प्रेरणा होती, २०
- साधार लिहा.

किंवा

- (ब) बहामनीकाळात महाराष्ट्रीय माणसांच्या जीवनातील झालेल्या अनेकांगी बदलांचे प्रतिबिंब तत्कालीन साहित्यावर कसे उमटले आहे ते सविस्तर लिहा.

२. (अ) संत एकनाथांच्या स्फुट लेखनातून समाजजीवनाच्या कोणकोणत्या अंगावर प्रकाश पडलेला आहे. ते २०
साधार लिहा.

किंवा

- (ब) टिपणे लिहा -

१. 'भावार्थ रामायणा'तील सांस्कृतिक संदर्भ
२. एकनाथी भारूडातील समाजदर्शन

३. (अ) मुक्तेश्वरांच्या आख्यान काव्यातून समकालीन सामाजिक व सांस्कृतिक जीवनाचे स्वरूप अधिक २०
स्पष्ट दिसते - साधार लिहा.

किंवा

- (ब) टिपणे लिहा :

१. मुक्तेश्वराचे भाषा कौशल्य,
२. 'मुखर्चाची लक्षणे' मधील सामाजिक दोष.

४. (अ) संत तुकारामांच्या अभंगातून तत्कालीन समाजाच्या विविध प्रवृत्तींचे दर्शन घडते." या विधानाची २०
चर्चा करा.

किंवा

- (ब) टिपणे लिहा -

१. तुकारामांच्या अभंगातील दांभिकतेचे वर्णन
२. तुकारामांच्या अभंगातील अंधश्रद्धा.

५. (अ) अन्य धार्मिकांच्या वाङ्मयनिर्मितीच्या प्रेरणा धार्मिक असल्या तरी मराठी वाङ्मयाला प्रबळ करणारे २०
विशेष त्या त्या लेखनातून कसे दिसतात ते साधार लिहा.

किंवा

- (ब) टिपणे लिहा -

१. नाथपंचकाच्या काव्याचे रचनाविशेष
२. 'गुरूचरित्र' ग्रंथाचे महत्त्व.

M.A. (PART-II)
MARATHI
THEORY OF LITERATURE
(PAPER-IV) (MAY-2018)

[3 Hours]

QP Code : 28637
[Total Marks : 100]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. (अ) कल्पनाशक्तीच्या संदर्भात कांट व कोलरिज यांचे विचार सविस्तर सांगा. २०
किंवा
(ब) थोडक्यात टिपा लिहा -
१. प्लेटोचा अनुकृती सिद्धांत
२. साहित्याच्या स्वरूपाविषयचा आविष्कारवादी सिद्धांत
२. (अ) कलात्मक आनंद देणे हेच साहित्याचे एकमेव प्रयोजन आहे, या विधानाची सखोल चर्चा करा. २०
किंवा
(ब) टिपणे लिहा -
१. साहित्याच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे
२. साहित्यप्रकाराची विशुद्धता.
३. (अ) साहित्याच्या मूल्यमापनात वापरल्या जाणाऱ्या सौंदर्यमूल्ये व सौंदर्येत्तरमूल्ये यांचा परामर्श घ्या. २०
किंवा
(ब) टिपणे लिहा :
१. मार्क्सवादाचे स्वरूप
२. वास्तववादाच्या मर्यादा.
४. (अ) साहित्यभाषेच्या संदर्भात रोमान याकोबसनच्या विचारांचा सविस्तर परिचय करून द्या. २०
किंवा
(ब) टिपणे लिहा -
१. पाश्चात्य साहित्य प्रयोजनविचार
२. युगशैली
५. (अ) स्वच्छंदवादाची वैशिष्ट्ये सविस्तर विशद करा. २०
किंवा
(ब) टिपणे लिहा -
१. शैलीचे गुणधर्म
२. भारतीय साहित्यशास्त्रातील प्रतिभा विचार.

- सूचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३) प्रश्न क्र. ५ ला अंतर्गत पर्याय नाही.

प्रश्न क्र. १ (अ) "साहित्यकृतीची समीक्षा करताना एकच एक समीक्षा पद्धती वापरणे योग्य ठरत नाही"- चर्चा करा.

किंवा

(आ) साहित्यसमीक्षेच्या विविध पायऱ्यांचा परिचय करून देऊन 'वाङ्मयीन विश्लेषण' व 'अर्थनिर्णयन' या पायऱ्यांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

प्रश्न क्र. २ (अ) समाजशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीच्या सामर्थ्याचा व मर्यादांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

(आ) आदिबंधात्मक समीक्षा पद्धतीची ओळख करून द्या.

प्रश्न क्र. ३ (अ) रूपबंध ही संकल्पना स्पष्ट करून रूपवादी समीक्षा पद्धतीचा परिचय करून द्या.

किंवा

(आ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन कवितांची रूपवादी समीक्षा करा.

क. 'निवृत्तिदेव म्हणे करिता समाधान।' हा नामदेवांचा अभंग

ख. ज्ञानदेव गेले तेव्हा

ग. आपण माणूस म्हणून जन्माला आलो

घ. डॉक्युमेंटरी

प्रश्न क्र. ४ (अ) फ्रॉइड व युंग यांचे सिद्धांत मानसशास्त्रीय समीक्षेस कसे उपकारकारक ठरतात, याची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

(आ) 'सावित्री' या कादंबरीची मानसशास्त्रीय समीक्षा करा.

प्रश्न क्र. ५ 'राजा ईडिपस' या कादंबरीची रूपवादी समीक्षा करा.

M.A. (PART-II)

MARATHI

DALIT SAHITYA

(PAPER- VIII) (MAY- 2018)

QP CODE : 28642

(३ तास)

गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ (अ) दलित साहित्य ही संकल्पना स्पष्ट करून दलित साहित्याची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

(ब) आंबेडकरपूर्व, आंबेडकरकालीन आणि आंबेडकरोत्तर सामाजिक चळवळींचा आढावा घ्या.

प्र.२ (अ) 'दंगल, दहशत आणि दडपशाहीचे भयकारी दर्शन 'सायरनचे शहर' मधील कवितेने घडविले आहे'-चर्चा करा.

किंवा

(ब) 'वाट तुडवताना' या आत्मकथनातील विविध क्षेत्रीय अनुभवविश्वाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्र.३ (अ) 'शुद्र' या कादंबरीतील संघर्षाची विविध रूपे साधार स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) मराठीच्या मुख्य प्रवाहातील साहित्य आणि दलित साहित्य यातील फरक डॉ.गंगाधर पानतावणे यांनी कसा स्पष्ट केला आहे ते विशद करा.

प्र.४ (अ) 'परिव्राजक' मधील कथांतून बुध्दधम्म तत्त्वे सूचित होतात' कसे ते स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) 'निब्बाण' या नाटकाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) 'सायरनचे शहर' मधील प्रतिमा
(ब) उत्तम कांबळे यांची समाजसेवा
(क) 'परिव्राजक' मधील प्रतिकात्मकता
(ड) 'शुद्र' कादंबरीतील अस्पृश्यता

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ (अ) लोकसाहित्य हे लोकांचे असते लोकांनी ते लोकांसाठी निर्माण केलेले असते. थिओडर गास्टर याच्या या विधानाच्या आधारे लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) 'लोकधर्म' व 'लोकदैवत' यांच्या परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्र.२ (अ) 'लोकगीत' हा समूहमनाचा आविष्कार का मानला गेला आहे, ते सांगून लोकगीताचा समाजाशी असणारा संबंध विशद करा.

किंवा

(ब) 'तमाशा' किंवा 'गोंधळ' या लोकनाट्य प्रकाराचे स्वरूप सांगून त्याचे समाजजीवनावरील स्थान विशद करा.

प्र.३ (अ) 'मराठी लोककथांमधील' कथाविश्व वैविध्यपूर्ण कसे आहे ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) 'मराठी लोककथा' मध्ये लोककथेची कोणकोणती वैशिष्ट्ये प्रकट झालेली आहेत ते उदाहरणांसहित सांगा.

प्र.४ (अ) 'रानभूल' हे नाटक आदिवासींच्या वेदनेबरोबर त्यांच्या श्रद्धा, समजुती आणि परंपरा यांचा शोध घेणारे नाटक आहे, कसे ते सांगा.

किंवा

(ब) 'लोकरंगभूमी' ही संकल्पना स्पष्ट करून त्याआधारे 'रानभूल' नाटकाचे परीक्षण करा.

प्र.५ (अ) प्रत्येक लोकसमूहाच्या धारणा आणि लोकोचार असतात, हे विधान लोकमानसातील पारंपारिक कोळीगीते च्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

(ब) 'लोकमानसातील पारंपरिक कोळीगीते मधून सागर संस्कृतीचे दर्शन कसे घडते ते उदाहरणांसह सांगा.
